

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Modesti Tavbengall Apologeticus Adversus Umbras Oratij Melliti

Hansiz, Marcus

Pragæ, 1723

Caput IX. Quod ipse Mellitus nequivisset aliter agere, & scribere, quam egerit, scripseritve Soterius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39569

CAPUT IX.

Quod ipse Mellitus nequivisset aliter agere, & scribere, quam egerit, scripseritve Soterius.

Fingamus igitur adolescentem, qui deliberet, an statum stabili loco addictum capeffere debeat nec ne: Tu Mellite esto ejus moderator. Primæ tuæ partes erunt, ut sis ipse indifferens, id est vocantem DEUM non anteeas, sed subsequaris, nec juvenem impellas potius, quam retrahas, sed plenam ei libertatem relinquant, consultandi coram Deo, deligendique seu ingressum, seu repudium. Hoc facto, credo, ei spatium relinquant, ut consideret, quid sibi hac in parte expedientius, convenientiusque videatur: Proinde hæc duo ei ante omnia præscribes, ut consideret primo naturam, & conditionem Ordinis; in quem respicit; deinde propensiones suas, vires, ingenium, quo videlicet exploret, atque intelligat, quo pacto sibi cum hoc Ordine, & ei vicissim secum conveniat: Atque hoc imprimis, utrumnam moraliter speret, se in hoc Ordine pie, cum solatio, animique tranquillitate, & satisfactione victurum. His tute arbiter credo, sic informatis eo descendes, ut (quod ad ea, quæ dixi, atque ad summam deliberationis unice necessarium est) rationes etiam, ac motiva in utramque partem eidem proponas: Spero enim te non tam imperitum fore, ut ea tantum, quæ suadere ad talis Religionis amplexum, sed & quæ arcere ab eo videantur, exponas.

Sta.

Statues igitur pro parte favente imprimis prærogati-
vas Ordinis, ex quibus ejus æstimatio concipi, gignique
possit, uti est antiquitas, sanctitas, celebritas &c. tum ejus
functiones positas in laudando diu noctuque Deo, ædifi-
cando proximo, quotidianis, atque assiduis, quorum occa-
sio omnimoda est, pietatis, aliarumque virtutum operibus:
denique ea omnia, quæ pro Statu Religioso in communi
faciant, huc apertè conferes: Subjicies etiam commoda
temporalia ex rigore non admodum gravi, non perpetuis
studiorum laboribus, item sufficientiâ rerum necessariarum
ad victum, vestitum &c. postremum ipsa commoda stabili-
tatis eodem in loco, quæ tu omnia enucleatius Floxberto
tuo, dilucidiusque explanabis; ordinem, varietatem, cate-
namque mirabilem occupationum, quæis & augeri identi-
dem merita, & vita sine tædio traduci possit: Narrabis ei
præterea modum mortificationum præscriptarum, & alia-
rum, quibus multi hodièque admirandi extiterint. Insuper
copiam exercendi Zelum in Parochiis, in Scholis. in Acade-
miis, in obeundis longissimis etiam ad ludos missionibus,
præter illa, quæ crebrò in rudibus instruendis, verbo DEI
prædicando, heterodoxis revocandis egregiè confiunt.
Illud ad extremum magnopere prædicabis; libros ingenti
numero, magna cum gloria editos, inter quos tu, credo, lo-
co non ultimo Epistolas tuas Apologeticas, & nuper nos Dia-
logos tanquam stellas non infimæ magnitudinis ostendes.
Illos verò tomos Anecdotorum, quos tu ad latus Bibliothecæ
SS. PP. inter Dacherios, & Mabillonios, *ut luceant*, collo-
câsti, digitum præprimis intendes.

Hæc consideratione non perfunctoriè, ut decebat,
peractâ, alteram quoquè paginam factururus, non deeris
utique partibus periti moderatoris, tuoque clienti sincere,
ut oportet, candidèque omnia revelabis incommoda: Nisi

E

hoc

hoc præcisè contendas, nulla omninò illic incommoda de-
prehendi: Credo respectu tui, qui crucem in deliciis po-
nas: Attamen aliqua saltem, quæ aliis forsan incommoda
sint, aut certè videantur, vera, an imaginaria, levia, an gra-
via, aliqua saltem recensebis: Nihil enim in mundo omni
ex parte beatum. Aliquid erit, quod seu sibi deesse candi-
datorum nonnulli ægrè ferant, aut ægrè ferre possint, seu
sibi adesse. Quippe non omnes eadem ficti massâ sumus:
aliis hoc, aliis aliud grave; contra, quod his incommo-
dum, alteris commodum, ac vicissim, videtur. Adeò moti-
bus contrariis mortales incedimus. Dabis igitur hoc ple-
niori deliberantis institutioni, ut ne iis tantùm, quæ grata
sunt, sed & aliis, quæ ingrata, ad perfectum imbuatur; Quo
rebus utrinque perspectis, nôrit è re sua decernere.

Da igitur mihi incommoda in hoc statu occurrentia;
da, inquam, doce, quænam illa? Status absque omni in-
commodo in hoc terrarum orbe, si nescis, chimæra est.
Nunc ego te Reformatorem, te castigatorem Soteriani libel-
li appello: Da, recense incommoda: Si velis omnia in-
commoda nomine & ingenio commodorum vestire, desi-
net problema, supervacua erit deliberatio; si perpetuita-
tem loci, superioris, sociorum, ex incommodis excludas, si
ægrè feras, inter incommoda fieri mentionem commodi-
tatum nimirum, si vitæ otiosæ, si neglectus studiorum, si
hæc, inquam, ex indice incommodorum proscribas, quæ er-
go incommoda (quæ memorari oportet,) recensebis? Pro-
fectò si tu ipse commentariolum illum considerationum
composuisses (quæ tamen res plusquam anecdota est) si tu,
inquam, composuisses, aut componere deberes, quæ pone-
res incommoda (nimiùm sæpe percontor? dicito paucis
vel nulla? vel illa ipsa, quæ Soterius? vel similia? Nulla?
Quæ deliberatio, quæ sola comoda consideret? ergo ali-
qua: atque hæc vel ex modo vivendi, vel ex circumstantia
stabi-

stabilitatis, aut functionum petita? Quid igitur aliud dices, quàm v. g. molestum videri, eundem semper locum, eosdem socios, superiores? molestum chorum? in vivendi modo aliquid exponeres, quod incommodum quibusdam videatur; si non austeritatem, certè commoditatem nimiam videri dices: Hæc & similia tandem inter incommoda recenserè deberent, túque ipse recenses, nisi persuadere velles clienti tuo, nulla omnino esse incommoda, quod sanè ineptissimum foret. Atque si etiam hoc persuadere velis, saltem ea enumerare deberes, quæ aliis, quæ ipsi clienti posse videantur esse incommoda. Te igitur dicente e. g. perpetuitatem loci, sociorum, superiorum videri molestam, tædiosam: Si quis in te invectus, quæ tu in Soterium dixisti, diceret, nonne rabidum eum putares, qui nullâ rationabili causâ hæc objurgaret, quæ tu nunquam asserueris, sed considerandi tantum causâ ad objectionum instar proposueris? mentem, æ quitatem in homine requireres: Et bene,

Id ipsum Soterius requirit in te, qui tam parùm è ratione tuum Chartacium querimoniis & scommatis iniquissimis oppleveris. Nequè de modo proponendi quidquam in Soterio desideres, in talibus circumstantiis protulit, ut vel cæcus videat, objectiones esse; disertis, expressisq; verbis problema professus: præterea plerumque usus verbo: *videtur*: Quod vel in Sancto Thoma, tu qui in ejus *Summa* totus habitas, eumque, si superis placet, ad pilum devorasti, quod, inquam, vel in Sancto Thoma cæcus de colore cernere, & intueri poteras, quid significet, quo sensu materiam subjectam afficiat: e. g. dum dicit: *Videtur, quòd ebrietas non sit peccatum: Videtur, quòd usus vini universim sit illicitus: Videtur, quòd charitas non sit virtus*: Has & similes propositiones, credo, scandalosas, hæreticas, insanas non vocabis, quia vides objectionum

loco proponi: Scio, quòd statim sis inelamaturus, Sanctum Thomam objectiones taliter propositas etiam solvere: Rectè, quia, qui aliquam conclusionem determinatè asserit, & sustinet, tenetur etiam objectiones solvere; alioqui conclusio relinquetur dubia, & doctrina manca: Contrà qui proponit quæstionem, seu considerationem problematicum, & modo problematico, nullam ponit conclusionem, scitumque determinatum, nec dicit hoc sequendum, vel illud, sed tantum rationes pro & contra adducit. Sic confessarius nullam considerationis partem sustinet, nullam tœtur, sed indifferens est: Nec illas ex suo sensu confirmat, sed simpliciter proponit ad hoc, ut ipse deliberans argumentis utrinque perpensis statuatur, quid sibi faciendum, vel omitterendum: In quo illud etiam observandum, quòd ille tantum, & non alius, debeat objectiones solvere, cui proponuntur: Objectiones porro in considerationibus de statu vitæ deligendo, cui proponuntur? ipsine confessario? quis hoc somniat? proponuntur igitur ipsi deliberanti; ut à ejus propensionibus & animo potissimum pendet earum solutio; ipsius enim est statuere, an sibi fidat in tali statu piè, & cum solatio vivere, an tentationes vincere, an disciplinam, ac modum vivendi cum animi satisfactione sectari. Quæ tu omnia, bone Mellite, quia parum vidisti, idcirco in re tam obvia miserè (modò ne animo tam perturbato) cæcutisti. Claudio in pugnum universum ratiocinium:

Quod erat utile ac necessarium proponi, & modo debito propositum est, illud non impudenter, non fatuè, non injuriosè propositum est: atqui considerationes à Soterio proponi erat utile, ac necessarium, & modo debito propositæ sunt, quia nec Mellitus, si aliquid contra talem statum proponere debuisset, aliter proponere potuisset, quàm proponendo taliter, ut omnibus appareat, non esse asserta, sed tantum objectiones, igitur ritè, legitimèque sunt propositæ, non imputenter, non fatuè, non injuriosè &c.

At

At at occurrit, prudentius proponi potuisse, nempe sic, ut omnia, quæ proponuntur, inter incommoda, demonstrantur esse mera commoda: Gerræ! Qualis tunc deliberatio, ubi mera commoda, nulla incommoda?

Saltem non universaliter dixisset: *Vita commodior, quam &c.* Sed potius sic: *Aliquorum vita commodior, Hoc superfluum: Ubi constat, nihil affirmari.*

At saltem sic, ut in singulis punctis addatur: *Considera filie. g. per petuitatem loci, superiorum &c. quam multi putant molestam, sed reipsa jucundissima, dulcissima est &c. vita commoda, in qua tamen tentationes facile vincuntur: rursus gerræ! Hoc confessarius minime facere debet, ut illi speciem ejus molestiæ minuat, aut allevet; alioquin enim occurrente hodie vel cras ipsâ molestiæ experientiâ, accusari poterit à juvene confessarius, quod sibi rem suaviorem, jucundiorémque, quam reipsa sit, proposuerit, ac depinxerit, proinde culpam sequioris suæ electionis in confessarium jure poterit refundere. Igitur proponenda est ei difficultas nudè, sincerè, genuinè, nihil addito, nihil detracto; imò prudentis confessarii est, nonnunquam difficultatem etiam aliquantum aggravare, quo nimirum juvenis successu temporis tantò minus conqueri possit, tanquam difficultatem talem antea non satis apprehendisset, & è contrario facilius eam perferat, si minorem, quam cogitaverat, invenerit. Si sic, ut tu vis, proponerentur, non proponerentur incommoda, sed commoda: quidem commodius, quam *vita commoda, in qua tamen facile vincuntur tentationes?**

Hoc tandem petis, ut singulis punctis addiderit Soterius hæc verba: *Hæc non est mea sententia, sed aliis multis sic videtur: Eadem verba repetenda in 2. eadem*

in 3. puncto, ad modum responſionum in Litaniis. Rſp. Si nihil aliud, quàm hoc eras petiturus, hoc longè faciliùs adipiſci poteras, quàm tanto excitato tumultu, nequè tantè erat, ut adedè te, tuùmque Sanctum Ordinem læſum proſciſſum, contemptum quirirè: Cæterùm ne & hæc umbra te exterreat, ex juvenibus ipſis percontare, ànne unquam in mentem ijs venerit, Soterium hæc ut *aſſerta*, ut *eſſata*, & non uti diſertè inſcripſit, ceu *conſiderationes*, & *objectiones* protuliſſe? an putârint Soterium adeo delirâſſe, ut jam aſſeruerit abſolutè, Ordinem aliquem ſuſcipiendum, jam reſpuendum? Nonne univerſa libelli fabrica, modus inſtruendi, modus tractandi problematicus hoc ipſum homini ratione pollenti ad oculum exhibent? Niſi velis, ut, qui objectiones proponit, poſt quamlibet propoſitionem identidem repetat: *Hoc ego non ſentio, non aſſero, non mea hæc ſententia*: Dij boni, quàm ridiculè! Quiſque tyrunculus ſi videat in titulo poſitum: *Objectiones contra conſuſionem propoſitam*; ſatis edoctus eſt, quo ſenſu propoſitiones illæ ſumendæ ſint, ſcilicet non tanquam aſſerta Magiſtri, ſed tanquam rationes in oppoſitum occurrentes. Invenies hoc ipſum factum in conſiderationibus Soterij, ubi pro titulo ponit *I. conſiderationes pro ſtatu N.* deinde *conſiderationes contra ſtatum N.* Quid ampliùs deſideras?

Hoc tamen tibi do, ne fruſtra cavillèris; poſſe confeſſarium, imò convenire, ut ſi videat candidatum aliàs ad quendam ordinem idoneum, aut propenſum, in quodam puncto, ob immaturitatem judicij, aut alia de cauſa adhæreſcere, eundem dirigat, doceat, inſtruat, quo ſenſu id intelligendum, quomodo talis ſuperanda difficultas &c. Notum enim eſt & ex ipſo Soterij ſæpius iterato monitu perſpicuum, eum conſiderationes illas non propoſuiſſe, ut eo velut gygis annulo, aut baculo laureo juvenes inſtructi ſibi-
met

met ipsos sufficere, atque ab confessario velut provinciâ
suâ defuncto, suis ipsos consilijs relinquendos putaverit;
Sed hoc ante omnia, atque in capite posuerat, ut deliberatio
non privato juvenis unius studio, sed conscio, & coope-
rante confessario institueretur; Suppeditatâ eum in finem
materiâ, circâ quam sterile alioqui juvenum judicium, &
pauca recogitans versaretur, atque in eo indiculo velut in
speculo monitorio commoda & incommoda eligendi statûs
intueretur; tum verò nec magnum, nec parvum citra mo-
deratoris consilium statueret, cum quo pariter rationes su-
as, suas, quæ occurrunt, difficultates conferret. Hæc fuit
methodus, hoc consilium Viri Sapientissimi, quo tantum
abest, ut ullum sit periculum scandali, præcipitij, perplexi-
tatis, ut potiùs expeditissima tutissimâque ad scopum pro-
positum perveniendi via; cùm omnia præmunita sint, tum
ne mens deliberantis cæcè, improvidè non præcognitis
difficultatibus ad electionem ruat, tum ne vanis & imagi-
narijs umbris, falsisque terriculamentis ab statu sibi conve-
niente arceatur, præsentem identidem, & si quâ fortè con-
sultans declinet, in viam ocyùs reducente confessario.
Quæ ità ab Soterio re ipsa facta, ejus hoc in genere felicis-
sima dexteritas; Atque ità ab alijs moderatoribus fieri
laudabiliter & posse & debere, ejus sapientissima præcepta
commonstrant.

